

Številka: 403-39/2022
Ljubljana, 22. 8. 2022
EVA
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si
ZADEVA: Polletno poročilo o učinkih izvedenih ukrepov na podlagi Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank za obdobje od 1. 1. do 30.6. 2022
1. Predlog sklepov vlade:
Na podlagi 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17), šestega odstavka 20. člena Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 105/12, 63/13 – ZS-K, 23/14 – ZDIJZ-C, 104/15, 26/17 – ORZUKSB33, 27/17 – popr. in 174/20 – ZIPRS2122) in 50. člena Uredbe o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 103/13 in 22/16) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela naslednji
S K L E P :
Vlada Republike Slovenije je sprejela Polletno poročilo o učinkih izvedenih ukrepov za krepitev stabilnosti bank za obdobje od 1. 1. do 30. 6. 2022.
Barbara Kolenko Helbl generalna sekretarka
Priloga: - poročilo
Sklep prejmejo: <ul style="list-style-type: none">• Ministrstvo za finance• Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo• Banka Slovenije
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:
/
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:
<ul style="list-style-type: none">• Urška Cvelbar, generalna direktorica Direktorata za finančni sistem• Mag. Robert Petek, vodja Sektorja za bančništvo• Gregor Jan Tasič, Sektor za bančništvo
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:
Pri pripravi gradiva so sodelovale strokovne službe Banke Slovenije.
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:
/
5. Kratek povzetek gradiva:
V skladu s šestim odstavkom 20. člena Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 105/12, 63/13 – ZS-K, 23/14 – ZDIJZ-C, 104/15, 26/17 – ORZUKSB33, 27/17 – popr. in 174/20 – ZIPRS2122) in 50. členom Uredbe o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 103/13 in 22/16) Ministrstvo za finance spremlja učinke izvedenih ukrepov za krepitev stabilnosti bank ter pripravi polletno poročilo Vladi Republike Slovenije. Ministrstvo za finance je v ta namen pridobilo podatke in informacije od Banke Slovenije.
6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	NE
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: /		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR: /				
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:				
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:			NE	
<ul style="list-style-type: none"> – pristojnosti občin, – delovanje občin, – financiranje občin. 				
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:				
<ul style="list-style-type: none"> – Skupnosti občin Slovenije SOS: NE – Združenju občin Slovenije ZOS: NE – Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE 				
Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani: /				
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:				
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:			NE	
Gradivo je takšne narave, da sodelovanje javnosti ni potrebno.				
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:			NE	
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:			NE	

Klemen Boštjančič
minister

Priloge:

- predlog sklepa (priloga 1)
- obrazložitev sklepa (priloga 2)
- Polletno poročilo o učinkih izvedenih ukrepov za krepitev stabilnosti bank za obdobje od 1. 1. do 30. 6. 2022 (priloga 3)

Na podlagi 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17), šestega odstavka 20. člena Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 105/12, 63/13 – ZS-K, 23/14 – ZDIJZ-C, 104/15, 26/17 – ORZUKSB33, 27/17 – popr. in 174/20 – ZIPRS2122) in 50. člena Uredbe o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 103/13 in 22/16) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela naslednji

S K L E P :

Vlada Republike Slovenije je sprejela Polletno poročilo o učinkih izvedenih ukrepov za krepitev stabilnosti bank za obdobje od 1. 1. do 30. 6. 2022.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Priloga:
- poročilo

Številka:
Ljubljana, ...

Sklep prejmejo:

- Ministrstvo za finance
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo
- Banka Slovenije

OBRAZLOŽITEV SKLEPA

V skladu s šestim odstavkom 20. člena Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 105/12, 63/13 – ZS-K, 23/14 – ZDIJZ-C, 104/15, 26/17 – ORZUKSB33, 27/17 – popr. in 174/20 – ZIPRS2122; v nadaljnjem besedilu: ZUKSB) in 50. členom Uredbe o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 103/13 in 22/16; v nadaljnjem besedilu: uredba) Ministrstvo za finance (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) spremlja učinke izvedenih ukrepov za krepitev stabilnosti bank ter pripravi polletno poročilo Vladi Republike Slovenije.

Uredba v 50. členu določa, da ministrstvo pri poročanju vlado seznani:

1. s kapitalsko ustreznostjo bank, v zvezi s katerimi so bili izvedeni ukrepi;
2. s stanjem v bančnem sistemu v zadnjih šestih mesecih;
3. z gibanjem višine pribitka na državne obveznice med izvajanjem ukrepov;
4. z gibanjem bruto domačega proizvoda med izvajanjem ukrepov;
5. z gibanjem obsega nedonosnih izpostavljenosti v bančnem sistemu med izvajanjem ukrepov;
6. s stanjem pokritosti nedonosnih izpostavljenosti bank z oslabitvami in zavarovanji ter
7. z uresničevanjem zavez, ki jih je Republika Slovenija dala EU v skladu s pravili o državnih pomočeh.

Pojasnjujemo, da je poročanje ministrstva glede gibanja višine pribitka na državne obveznice, gibanja bruto domačega proizvoda in gibanja obsega nedonosnih izpostavljenosti v bančnem sistemu vezano na izvajanje ukrepov za krepitev stabilnosti bank, ki je zaključeno. Posledično je zaključeno poročanje ministrstva o teh točkah.

V zvezi z zadnjo točko glede uresničevanja zavez pojasnjujemo, da so z zaključkom prestrukturiranja vseh bank, ki so v letih 2013 in 2014 prejele državno pomoč, dne 31. 12. 2019 dokončno prenehale veljati zaveze, ki jih je Republika Slovenija dala Evropski komisiji v skladu s pravili o državnih pomočeh.

Ministrstvo je v skladu z določbami ZUKSB zaradi priprave poročila pridobilo podatke in informacije od Banke Slovenije. Poročilo glede kapitalске ustreznosti bank, stanja v bančnem sistemu ter stanja pokritosti nedonosnih izpostavljenosti bank upošteva ugotovitve in analize Banke Slovenije, ki se nanašajo na obdobje tega poročila.

Vladi Republike Slovenije se predlaga, sprejme Polletno poročilo o učinkih izvedenih ukrepov za krepitev stabilnosti bank za obdobje od 1. 1. do 30. 6. 2022.

Polletno poročilo o učinkih izvedenih ukrepov za krepitev stabilnosti bank za obdobje od 1. 1. do 30. 6. 2022

UVOD

V skladu s šestim odstavkom 20. člena Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 105/12, 63/13 – ZS-K, 23/14 – ZDIJZ-C, 104/15, 26/17 – ORZUKSB33, 27/17 – popr. in 174/20 – ZIPRS2122; v nadaljnjem besedilu: ZUKSB) in 50. členom Uredbe o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 103/13 in 22/16; v nadaljnjem besedilu: uredba) Ministrstvo za finance (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) spremlja učinke izvedenih ukrepov na podlagi določb ZUKSB ter pripravi polletno poročilo Vladi Republike Slovenije. Učinki so presojani tudi z vidika izpolnjevanja zavez, ki jih je Republika Slovenija dala Evropski komisiji v skladu s pravili o državnih pomočeh.

Uredba v 50. členu določa, da ministrstvo pri poročanju vlado seznanj:

1. s kapitalsko ustreznostjo bank, v zvezi s katerimi so bili izvedeni ukrepi;
2. s stanjem v bančnem sistemu v zadnjih šestih mesecih;
3. z gibanjem višine pribitka na državne obveznice med izvajanjem ukrepov;
4. z gibanjem bruto domačega proizvoda med izvajanjem ukrepov;
5. z gibanjem obsega nedonosnih izpostavljenosti v bančnem sistemu med izvajanjem ukrepov;
6. s stanjem pokritosti nedonosnih izpostavljenosti bank z oslabitvami in zavarovanji ter
7. z uresničevanjem zavez, ki jih je Republika Slovenija dala EU v skladu s pravili o državnih pomočeh.

Pojasnjujemo, da je poročanje ministrstva glede gibanja višine pribitka na državne obveznice, gibanja bruto domačega proizvoda in gibanja obsega nedonosnih izpostavljenosti v bančnem sistemu vezano na izvajanje ukrepov za krepitev stabilnosti bank, ki je zaključeno. Posledično je zaključeno poročanje ministrstva o teh točkah.

V zvezi z zadnjo točko glede uresničevanja zavez pojasnjujemo, da so z zaključkom prestrukturiranja vseh bank, ki so v letih 2013 in 2014 prejele državno pomoč, dne 31. 12. 2019 dokončno prenehale veljati zaveze, ki jih je Republika Slovenija dala Evropski komisiji v skladu s pravili o državnih pomočeh.

1. KAPITALSKA USTREZNOST BANK

Po prejeti državni pomoči so količniki skupnega kapitala in CET1 za Novo Ljubljansko banko (v nadaljevanju NLB) in Novo Kreditno banko Maribor (v nadaljevanju NKBM) po stanju na dan **31. 12. 2013** znašali:

- NLB d. d. 16,6%, Skupina NLB 14,9%,
- NKBM d. d. 20,4%, Skupina NKBM 18,1%.

Po stanju na dan **31. 12. 2021** je bila kapitalna ustreznost bank prejemnic državne pomoči sledeča:

- količnik skupnega kapitala: NLB d. d. 24,6%, Skupina NLB 17,8%; količnik CET1: NLB d. d. 20,3%, Skupina NLB 15,5%,
- količnik skupnega kapitala: NKBM d. d. 18,2%, Skupina NKBM 18,1%, količnik CET1: NKBM d. d. 16,5%, skupina NKBM 16,4%.

Po stanju na dan **31. 3. 2022** je bila kapitalna ustreznost NLB banke, prejemnice državne pomoči sledeča:

- količnik skupnega kapitala: NLB d. d. 23,1%, Skupina NLB 15,8%; količnik CET1: NLB d. d. 19,0%, Skupina NLB 13,7%,

Zaradi spremenjenih regulatornih zahtev z implementacijo uredbe CRR2 (Uredba 2019/876 z veljavnostjo od 28.6.2021), NKBM med letom razkriva količnike kapitalne ustreznosti le na najvišjem nivoju konsolidacije, in sicer na nivoju Skupine Biser Topco ter polletno. Obe banki dosegata kapitalne zahteve, ki jih je v okviru procesa nadzorniškega pregledovanja in vrednotenja (SREP) določil pristojni nadzornik.

2. STANJE V BANČNEM SISTEMU V ZADNJIH ŠESTIH MESECIH

Sistemska tveganja za finančno stabilnost se v prvi polovici leta 2022 niso bistveno spremenila. Ob zmanjševanju posledic pandemije za gospodarstvo je bilo mogoče pričakovati, da bi se nekatera od tveganj kratkoročno ali vsaj srednjeročno znižala, vendar pa smo zaradi ruskega napada na Ukrajino ponovno zaznali porast negotovosti. Najočitnejše so se aktualne napetosti pokazale prek ocene makroekonomskega tveganja, katerega oceno bi sicer znižali na zmerno raven, tako pa je ostalo povečano tako v prvem četrtletju kot tudi v oceni za drugo četrtletje 2022. Pri obrestnem tveganju je bila zaradi nadaljnje krepitve obrestne občutljivosti bank dvignjena raven tveganj na povečano in zmanjšana so bila pričakovanja na horizontu do enega leta. S tem se je želelo izpostaviti, da postajata previdnost pri odobravanju velikega obsega fiksno obrestovanih posojil in ustrezno zavarovanje teh izpostavljenosti vse pomembnejša dejavnika uspešnega upravljanja obrestnega tveganja. Odziv na povečano rast cen na nepremičninskem trgu, ki se ji je v zadnjem obdobju pridružilo tudi okrepljeno stanovanjsko kreditiranje, je bila prilagoditev makrobonitetnih ukrepov. Tako je bila v aprilu sprejeta odločitev o prilagoditvi makrobonitetnih ukrepov, ki so usmerjeni v omejitve prenosa tveganj s trga nepremičnin v bančni sistem oziroma krepitev njegove odpornosti na morebitno realizacijo teh tveganj. Zaradi povečane negotovosti so tudi ostala tveganja za slovenski finančni sistem ostala povečana ali zmerna. Odpornost bank na sistemska tveganja se v obravnavanem obdobju ni spremenila, zaradi kopičenja tveganj pa bi se lahko ta na srednji rok poslabšala.

2.1 Sistemska tveganja za finančno stabilnost

Neto dohodek slovenskega bančnega sistema je v prvi tretjini letošnjega leta medletno zaostajal zaradi baznega učinka. Lani v enakem obdobju je bilo namreč realiziranih več neobrestnih prihodkov iz enkratnih dogodkov. Sicer se je gibanje nekaterih glavnih dohodkovnih kategorij bank izboljšalo. Banke imajo pozitivno rast neto obresti od začetka letošnjega leta, aprila je znašala 2,2 %. Izboljšanje rasti neto obrestnih prihodkov in ponovni prehod v pozitivno območje letos je posledica večje posojilne aktivnosti bank, posledično se je močno upočasnilo tudi zniževanje neto obrestne marže. Aprila je ta, izračunana za zadnje enoletno obdobje, znašala 1,39 %. Ob povečani posojilni aktivnosti se je nadaljeval pozitiven prispevek količinskih učinkov k obrestnim prihodkom, medtem ko so bili cenovni učinki ob dolgotrajnem okolju nizkih obrestnih mer negativni. Neobrestni prihodki so do aprila medletno zaostajali za lanskimi (-8,2 %). To je bila posledica lanskih enkratnih učinkov, tj. enkratnega povečanja neobrestnih prihodkov, ki so izvirali iz učinkov prevrednotenja iz posojil oziroma vrednostnih papirjev pri več bankah lani, zlasti v aprilu. Med neobrestnimi prihodki se je nadaljeval trend povečevanja prihodkov iz neto opravnin, medtem ko je bruto dohodek le minimalno zaostal za lanskim. Operativni stroški so zmerno presegle lanske v enakem obdobju, vendar so se povečali manj kot bilančna vsota. Neto dohodek bank, ki se je medletno povečeval od drugega polletja lani, je letos do aprila za lanskim zaostajal za dobro desetino, kar je posledica omenjene lanske visoke osnove, ko so se povečali prihodki zaradi učinkov prevrednotenja posojil in vrednostnih papirjev v pomladanskih mesecih.

Kreditno tveganje v bankah je ocenjeno kot povečano, s pričakovano tendenco naraščanja zaradi povečanih tveganj v mednarodnem okolju. Delež NPE¹ se je sicer v prvih štirih mesecih letos ohranil na ravni s konca preteklega leta, 1,2 %. V sektorju NFD² se je nadaljevalo upadanje deleža NPE, v štirih letošnjih mesecih za dodatne 0,2 odstotne točke na 2,1 %. Med dejavnostmi se NPE povečujejo le v gostinstvu, kjer so aprila dosegli 14,1 %, v primerjavi z 8,1 % pred začetkom pandemije. Z začetkom vojne v Ukrajini so se NPE povečali tudi v sektorju tujcev. Pri tem predstavlja neposredna izpostavljenost bank do komitentov iz Ukrajine, Rusije in Belorusije le 0,2 % skupne izpostavljenosti bank. Manjši del te izpostavljenosti je bil z marcem razvrščen med nedonosne, največji del pa je bil prerazvrščen v skupino 2 kreditnega tveganja (po MSRP³). Vpliv teh premikov na kazalnike kakovosti celotne izpostavljenosti bank do tujcev je majhen. Delež NPE se je od začetka vojne povečal z 0,3 % na 0,4 %, delež skupine 2 kreditnega tveganja pa s 3,0 % na 3,7 %. V vseh drugih delih portfelja se je delež NPE letos do aprila zmanjševal, po daljšem času tudi pri potrošniških posojilih, s 3,7 % na 3,6 %. Še vedno je prisotno naraščanje deleža NPE pri poslih, za katere je bil med pandemijo odobren odlog plačila. Tudi ti bistveno presegajo deleže NPE v primerjavi s portfeljem brez odlogov. Pomen teh poslov v celotni izpostavljenosti bank je majhen, aprila 3,5 %, in se zaradi poteka odlogov in začetka odplačevanja teh dolgov, zmanjšuje.

Banke so v letošnjem letu neto prerazvrščale izpostavljenosti v skupino z najmanjšim kreditnim tveganjem. Delež skupine 2 (s povečanim kreditnim tveganjem) se je posledično zmanjšal za 0,2 odstotne

¹ NPE – Delež nedonosnih izpostavljenosti

² NFD – Posojila nefinančnim družbam

³ MSRP - Mednarodni standard računovodskega poročanja

točke, na 5,6 %. Razen povečanja v sektorju tujcev, je bilo v vseh drugih skupinah komitentov prisotno zmanjševanje deleža skupine 2, tudi v dejavnostih, pri katerih je bil v drugi polovici leta 2021 zaznan porast tega deleža. Prav tako se je po večjem porastu v zadnjih mesecih leta delež skupine 2 zmanjšal pri potrošniških in stanovanjskih posojilih.

Pokritost NPE z oslabitvami in rezervacijami se še naprej izboljšuje, medtem ko pokritost donosnih izpostavljenosti ostaja majhna. Na nedonosnem delu portfelja se je pokritost do aprila povečala na 58,4 %, kar je najvišji delež po septembru 2017. Pokritost donosnih izpostavljenosti se je med pandemijo zmanjševala, tudi v obdobjih povečanega prerazvrščanja v skupino s povečanim kreditnim tveganjem. V marcu se je povečala pokritost donosnih izpostavljenosti do tujcev, kar se je na ravni celotnega portfelja odrazilo v rahlem zvišanju stopnje pokritosti, za 0,01 odstotne točke, na 0,47 %.

Tveganje, ki izhaja iz trga nepremičnin je ocenjeno kot povečano, predvsem zaradi visoke rasti cen stanovanjskih nepremičnin, pri čemer pa se je močno zvišala tudi rast stanovanjskih posojil. Rast cen stanovanjskih nepremičnin se je leta 2021 močno zvišala, v prvem četrtletju leta 2022 pa je medletno znašala že 16,9 %. Stanovanjske nepremičnine so do konca leta 2021 postale relativno precenjene glede na vse kazalnike, ki se opazujejo, tj. kazalnike razmerja med cenami in najemninami, razmerja med cenami in razpoložljivim dohodkom ter druge modelsko zasnovane kazalnike. Rast cen stanovanjskih nepremičnin je bila visoka v večini evropskih držav, precenjenost slovenskih stanovanjskih nepremičnin pa navkljub hitri rasti cen ni med največjimi v EU.

Rast stanovanjskih posojil gospodinjstvom se je močno okrepla že v drugi polovici leta 2021, letos do aprila pa se je še zvišala, in sicer na 11,4 %. Stanje stanovanjskih posojil gospodinjstvom je tako aprila znašalo 7,654 milijard EUR. Kreditni standardi bank za stanovanjska posojila se vzdržujejo na stabilni ravni. V prvem četrtletju 2022 je LTV⁴ znašal v povprečju 61,8 %, 1,6 o. t. manj kot četrtletje pred tem.

Na ponudbeni strani je spodbudno povečevanje števila izdanih gradbenih dovoljenj za stanovanjske stavbe, še posebej ob večletnem neravnovesju med ponudbo in povpraševanjem po stanovanjskih nepremičninah. To se je okrepilo že lani, povečanje pa se je nadaljevalo tudi v letošnjem letu. Letos do aprila je bilo izdanih 940 dovoljenj, kar je za 6 % več kot v enakem obdobju lani. Omejitveni dejavniki na ponudbeni strani se kažejo v visoki rasti gradbenih stroškov (tako stroškov dela kot tudi stroškov materiala). Indeks gradbenih stroškov za nova stanovanja je v zadnjem četrtletju 2021 glede na povprečje leta 2015 znašal 126,3 %. V prihodnje se lahko visoka rast gradbenih stroškov prelije v višje cene stanovanjskih nepremičnin. Gibanje cen stanovanjskih nepremičnin pa bo sicer odvisno tudi od makroekonomskega okolja.

Kazalnik zaupanja v gradbeništvu je bil leta 2021 že na ravni iz leta 2018, v prvih štirih mesecih letos pa še vedno ostaja ugoden, pri čemer so se močno povečala pričakovanja glede rasti cen v prihodnje, povečal se je tudi obseg gradbenih del, pričakovano zaposlovanje pa se je nekoliko zmanjšalo. Skupno število prodaj stanovanjskih nepremičnin (13.440) se je v letu 2021 glede na leto 2020 sicer povečalo za 16 %, vendar je bilo še vedno nekoliko nižje kot v obdobju od leta 2016 do leta 2019. Z rastjo cen stanovanjskih nepremičnin se je v drugi polovici leta 2021 medletno povečala tudi vrednost prodaj stanovanjskih nepremičnin, in sicer za 25 %.

Tveganje financiranja ostaja na zmerni ravni, ob visokem obsegu nakopičenih vlog nebančnega sektorja v bančnih pasivah pa se lahko pričakuje nadaljnje upočasnjevanje njihove rasti. Medletna rast vlog nebančnega sektorja se je v zadnjem enoletnem obdobju močno upočasnila. Do aprila letos se je znižala na 4,8 %, kar je najnižja medletna rast vlog nebančnega sektorja v zadnjih štirih letih. Obseg vlog nebančnega sektorja se je v prvi tretjini letošnjega leta zmanjšal za 80 mio EUR, medtem ko so banke v enakem obdobju preteklih dveh let zaznale izrazito visoke prilive vlog, predvsem gospodinjstev in nefinančnih družb, saj so na varčevanje močno vplivali ukrepi, povezani s pandemijo. Prirast vlog gospodinjstev je bil v prvih štirih mesecih letos s 367 mio EUR primerljiv s prirasti v enakih obdobjih v letih pred pandemijo. Medletna rast vlog gospodinjstev se je kljub prirastu v prvih mesecih letos še naprej hitro upočasnjevala in aprila znašala 5,0 %. Nefinančne družbe so letos do aprila zmanjšale prihranke pri bankah za 314 mio EUR, ki so jih verjetno usmerjale tako v investicije kot v kopičenje zaloga za nemoteno prihodnje poslovanje. Medletna rast vlog nefinančnih družb se je, podobno kot leta 2021, še naprej hitro upočasnjevala in bila aprila s 4,9 % nižja kot pred začetkom pandemije marca 2020. Vpogledne vloge so se zaradi nizkih depozitnih obrestnih mer ponovno povečale. Njihov delež se je zvišal na zgodovinsko najvišjih 88,3 % vseh vlog gospodinjstev oziroma 83,4 % vseh vlog nefinančnih družb.

⁴ LTV – Razmerje med zneskom kredita in vrednostjo stanovanjske nepremičnine, s katero je kredit zavarovan

Naraščajoča inflacija, ničelna raven depozitnih obrestnih mer, pred časom uvedene ležarine, povečana potrošnja, zaostrene negotove razmere v mednarodnem okolju in poslabšani obeti gospodarske rasti destimulativno vplivajo na varčevanje gospodinjstev in podjetij pri bankah, zato lahko tudi v prihodnje pričakujemo postopno zniževanje rasti oziroma manjši priliv vlog v banke. Inflacija bi lahko varčevalce, zlasti tiste z višjimi prihranki, spodbudila k preusmeritvi vsaj dela prihrankov v donosnejše naložbe (npr. vzajemne sklade).

Obrestna občutljivost bank se ob nadaljevanju krepitve financiranja nebančnega sektorja s fiksno obrestovanimi posojili še naprej povečuje, s čimer obrestno tveganje ostaja povečano. Kreditiranje nebančnega sektorja se je aprila okrepilo, pri čemer približno tretjino vseh novoodobrenih posojil predstavljajo posojila sklenjena s fiksno obrestno mero. Fiksno obrestovana posojila prevladujejo predvsem pri kreditiranju gospodinjstev, kjer tako pri stanovanjskih kot tudi pri potrošniških posojilih predstavljajo več kot 90 % vseh novoodobrenih posojil. S tem se je povprečno obdobje ponovne določitve obrestnih mer posojil nebančnemu sektorju dodatno podaljšalo, kar se je odrazilo v opaznem podaljšanju povprečnega obdobja ponovne določitve obrestnih mer celotne aktive. Ob intenzivnem kreditiranju nebančnega sektorja se hkrati zmanjšuje delež najbolj likvidnih naložb v bilancah bank, kar lahko dodatno vpliva na podaljšanje povprečnega obdobja ponovne določitve obrestnih mer aktive. Na strani obveznosti so vloge nebančnega sektorja še naprej naraščale, pri čemer so tako dolgoročne kot tudi kratkoročne vloge upadale, povečevale pa so se vloge na vpogled. Te so aprila predstavljale že skoraj 84 % vseh vlog nebančnega sektorja in predstavljajo najpomembnejši dejavnik krajšanja povprečnega obdobja ponovne določitve obrestnih mer pasive, ki se je letos do aprila opazno skrajšalo. Vrzal med obdobjema ponovne določitve aktivnih in ponovne določitve pasivnih obrestnih mer se je letos tako močneje povečala in tudi ob upoštevanju stabilnosti temeljnega dela vlog na vpogled nakazovala, da bo lahko zviševanje tržnih obrestnih mer kmalu pomenilo negativen učinek na neto obrestne prihodke bank. Ob nadaljevanju omenjenih trendov bodo ob porastu tržnih obrestnih mer pozitivni neto obrestni prihodki vse bolj negotovi. S tem postajata previdnost pri odobravanju velikega obsega fiksno obrestovanih posojil in ustrezno zavarovanje teh izpostavljenosti vse pomembnejša dejavnika uspešnega upravljanja z obrestnim tveganjem.

2.2 Odpornost bančnega sistema na ugotovljena sistemska tveganja

Kapitalski položaj slovenskega bančnega sistema, kljub zmanjšanju količnikov kapitalne ustreznosti v prvem četrtletju 2022, ostaja soliden. Kapitalski količniki so se zmanjšali zaradi okrepljenega kreditiranja in nadaljnje konsolidacije bančnega sistema. Količnik skupne kapitalne ustreznosti na konsolidirani osnovi se je v prvem četrtletju letos zmanjšal za 1,2 odstotne točke na 17,2 % in s tem še povečal zaostanek za povprečjem evrskega območja (19,3 %).⁵ Količnik CET1 se je prav tako zmanjšal za 1,2 odstotne točke na 15,7 % in minimalno zaostaja za povprečjem evrskega območja (15,8 %). Zmanjšanje kapitalskih količnikov je posledica povečanja tveganju prilagojene aktive (2,6 %) in zmanjšanja regulatornega kapitala (4,2 %). Kapital se je na ravni sistema zmanjšal zaradi nakupa banke s strani druge banke znotraj bančnega sistema, pri čemer bodo pozitivni učinki nakupa na kapital pripoznani z zamikom, kar bo predvidoma do konca leta 2022 pozitivno vplivalo na kapitalske količnike v sistemu. Drugi negativni učinki na kapital izhajajo iz prevrednotenja vrednostnih papirjev, medtem ko pozitivni učinki izhajajo iz zadržanih dobičkov. Tveganju prilagojena aktiva se je, podobno kot v zadnjem četrtletju 2021, povečala zaradi povečanega kreditiranja podjetij in gospodinjstev. Z znižanjem kapitalskih količnikov pri večini bank so se znižali tudi presežki nad dodeljenimi kapitalskimi zahtevami. Ti so med bankami različni, s tem pa imajo banke tudi različno zmožnost absorpcije morebitnih negativnih učinkov iz poslovanja. Ob nadaljnji rasti kreditiranja in slabšanju gospodarskih razmer se kapitalski položaj bank v prihodnje lahko poslabša. Tveganju prilagojena aktiva bi se lahko dodatno povečala zaradi okrepljenega kreditiranja in povečanja uteži tveganosti ob poslabšanju kakovosti naložb, kar bi ob nespremenjenem obsegu regulatornega kapitala negativno vplivalo na kapitalske količnike. K zmanjšanju kapitala bi v prihodnje lahko prispevali tudi nadaljnja rast obrestnih mer in s tem povezani negativni učinki prevrednotenja finančnih sredstev, sama krepitev kapitala pa je zaradi negotove vzdržnosti visoke dobičkonosnosti bank tudi omejena.

Realizirani dobiček slovenskega bančnega sistema pred obdavčitvijo je v obdobju januar – april znašal 132 mio EUR in je bil za četrtno nižji kot lani v enakem obdobju. Zmanjšanje dobička letos je v nekoliko manj kot polovici posledica dohodkovno-stroškovnega dela, tj. zmanjšanja neto dohodka, v ostalem delu pa posledica razlike med letošnjim neto oblikovanjem oslabitev in rezervacij v višini 9,9 mio EUR in lanskim neto sproščanjem, ki je lani do aprila znašalo 16,1 mio EUR. Višina ravnih dobičkonosnosti, kazalnik ROE⁶ pred obdavčitvijo se je letos znižal in znaša 8,2 % (lani v obdobju januar – april: 11,6 %, v 2021:

⁵ V času pisanja tega poročila so podatki za evrsko območje na voljo le do konca leta 2021.

⁶ ROE – Donosnost na kapital

11,3 %), je v prihodnje zelo negotova; trenutno ohranjanje posojilne rasti z izboljšanim gibanjem neto obresti, napovedano zviševanje obrestnih mer, zvišana in stabilna raven opravnin, bodo pričakovano povečevale dobičkonosnost, ostali neobrestni prihodki pa so trenutno nižji kot lani. Obenem je zaradi tveganj v mednarodnem okolju in s tem povezanih velikih negotovosti ter ob poslabšanih makroekonomskih napovedih realno pričakovati povečanje neto oslabitev in rezervacij. Ob razmeroma majhnih spremembah v dohodku in pričakovanem povečanju oslabitev in rezervacij se lahko dobičkonosnost bank še dodatno zniža.

Likvidnostni položaj bančnega sistema je v prvem polletju 2022 ostal dober kljub poslabšanju vrednosti nekaterih indikatorjev likvidnosti. Količnik likvidnostnega kritija (LCR) se je letos do aprila zmanjšal za 22 odstotnih točk na 290 %, vendar še vedno ostal visoko nad regulatorno zahtevo 100 %. Slovenija se je po vrednostni kazalniki konec leta 2021⁷ uvrstila na visoko peto mesto med državami evrskega območja, pri čemer so se vrednosti LCR v zadnjem enoletnem obdobju zmanjšale pri več kot polovici držav. Z zmanjševanjem sredstev na računih pri centralni banki se je primarna likvidnost, ki poleg omenjenih sredstev vključuje še denar v blagajni in vpogledne vloge pri bankah, v prvih štirih mesecih letos zmanjšala, vendar še vedno predstavlja petino bilančne vsote in močno presega delež pred začetkom pandemije (13 %). Zniževanje deleža sekundarne likvidnosti v bilančni vsoti, k čemur je leta 2021 prispevalo predvsem zmanjšanje vrednostnih papirjev Republike Slovenije, se je v prvih mesecih letos ustavilo in aprila znašalo 15,2 %. Slovenski bančni sistem je ohranil razmeroma dobro sposobnost pokrivanja potreb po stabilnem financiranju v enoletnem obdobju. Vrednost količnika neto stabilnega financiranja (NSFR) bančnega sistema je namreč v prvem četrtletju 2022⁸ s 157 % presegla minimalne zahteve (100 %). Vse banke so presegle minimalne zahteve LCR in NSFR, vendar pa so razlike v odpornosti na sistemska tveganja med njimi precejšnje. Z negativnimi učinki morebitnih nenadnih stresnih dogodkov se bodo najtežje soočile banke z nižjimi likvidnostnimi presežki, zato je še zlasti pri njih zelo pomembno skrbno upravljanje z likvidnostjo ter spremljanje gospodarskih in konkurenčnih razmer.

2.3 Makrobonitetna politika in makrobonitetni ukrepi Banke Slovenije

Konflikt v Ukrajini je še dodatno povečal negotovost v makroekonomskem in finančnem okolju pri nas in v celotnem evroobmočju, kar povečuje tveganje materializacije tveganj v slovenskem finančnem sistemu. Kljub temu v ospredju ostajajo tveganja povezana z dinamiko nepremičninskega trga, ki jih je Banka Slovenije naslovlila z ustreznimi prilagoditvami makrobonitetnih ukrepov.

S 1. 7. 2022 se uveljavljajo nekatere spremembe obstoječih makrobonitetnih omejitev kreditiranja prebivalstva, s 1. 1. 2023 pa stopata v veljavo tudi sektorska blažilnika sistemskih tveganj.⁹ Makrobonitetno področje ukrepanja Banke Slovenije trenutno obsega štiri sklope makrobonitetnih instrumentov:

- omejitve kreditiranja prebivalstva,
- proticiklični kapitalski blažilnik,
- blažilnik za druge sistemske pomembne banke (DSPB),
- sektorska blažilnika sistemskih tveganj (SSRyB).¹⁰

Sklep o makrobonitetnih omejitvah kreditiranja potrošnikov (Uradni list RS, št. 60/22) vsebinsko sledi obstoječim makrobonitetnim omejitvam kreditiranja prebivalstva, prinaša pa nekaj sprememb, ki bodo za fizične osebe izboljšale dostopnost posojil, hkrati pa naslavljajo tudi naraščajoče tveganje, ki izhaja iz nepremičninskega trga. Spreminjajo se pogoji za odobravanje dovoljenih izjem od ukrepa omejevanja DSTI¹¹. Do sedaj je veljalo, da mora tudi v primeru dovoljenih izjem potrošniku po plačilu stroška servisiranja dolga ostati vsaj 76 % bruto minimalne plače in znesek za (morebitne) vzdrževane družinske člane. Po novem se ta omejitev koriščenja izjem odpravlja, še vedno pa ostaja pogoj, da DSTI ne sme preseči 67 %. Dodatna tveganja, ki bodo nastala zaradi te prilagoditve pogojev za odobravanje dovoljenih izjem, se naslavljajo z uveljavitvijo dveh sektorskih blažilnikov sistemskih tveganj. Z uveljavitvijo sektorskega blažilnika se naslavljajo tudi tveganja, ki izhajajo iz nepremičninskega trga, povečanega posojanja prebivalstvu ter okolja nizkih obrestnih mer. Tako se sektorski blažilnik sistemskih tveganj uvaja za: (i) vse izpostavljenosti na drobno do fizičnih oseb, zavarovane s stanovanjskimi nepremičninami, in sicer s stopnjo v višini 1,0 % in (ii) vse druge izpostavljenosti do fizičnih oseb, razen izpostavljenosti iz točke (i), in sicer s stopnjo v višini 0,5 %.

⁷ V času pisanja tega poročila novejši podatki niso na voljo. Pri primerjavi med državami je upoštevana konsolidirana osnova.

⁸ V času pisanja tega poročila novejši podatki niso na voljo.

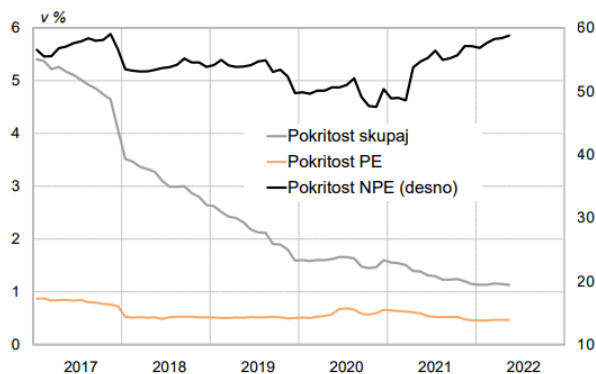
⁹ Več o spremembah makrobonitetnih ukrepov v Poročilu o finančni stabilnosti, Banka Slovenije, maj 2022.

¹⁰ Izpolnjevanje kapitalskih zahtev se začne s 1.1.2023.

¹¹ DSTI - Razmerje med letnim stroškom servisiranja dolga in letnim neto dohodkom kreditateljca

3. STANJE POKRITOSTI NEDONOSNIH IZPOSTAVLJENOSTI BANK Z OSLABITVAMI IN ZAVAROVANJI

Pokritost NPE z oslabitvami in rezervacijami se je v letu 2021 povečala, pokritost donosnih izpostavljenosti pa dodatno zmanjšala. Na nedonosnem delu portfelja je pokritost z oslabitvami in rezervacijami ob koncu leta dosegla 57,1 %, za 6,8 odstotne točke več kot leto prej (Slika 1.1).¹² Sicer je bilo v letih 2019 in 2020 zmanjševanje NPE spremljano s hkratnim zmanjševanjem pokritosti zaradi izvedenih prodaj in odpisov NPE, ki so bili pred tem nadpovprečno ali v celoti oslabljeni. V letu 2021 pa se je pokritost z oslabitvami in rezervacijami povečevala pri vseh skupinah komitentov in v večini dejavnosti NFD, kljub sočasnemu zmanjševanju deležev NPE, kar kaže na bolj konzervativen pristop bank pri oblikovanju oslabitev v letu 2021. Trend povečevanja pokritosti nedonosnih izpostavljenosti z oslabitvami in rezervacijami se nadaljuje tudi v letu 2022 (aprila 2022 znaša 58,4%).

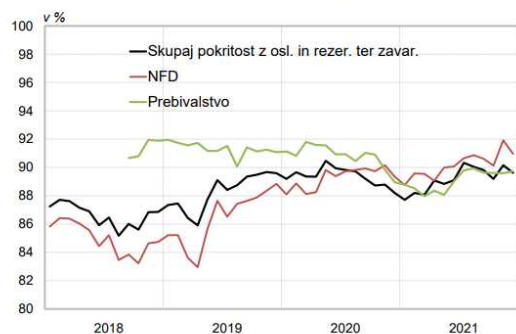

Vir: Banka Slovenije.

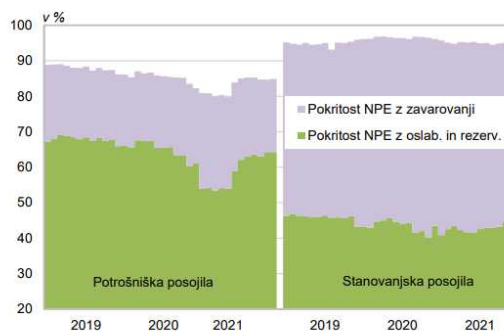
Po povečanem oblikovanju oslabitev in rezervacij za donosni del portfelja v letu 2020, so jih banke v letu 2021 zmanjševale. Pokritost donosnih izpostavljenosti z oslabitvami in rezervacijami se je v letu 2021 zmanjšala v vseh delih portfelja, z izjemo gostinstva. Na ravni celotnega portfelja se je pokritost zmanjšala z 0,66 % na 0,46 %. Konec leta je tako bila nižja kot na začetku pandemije (0,50 %). Ob tem se je kreditno tveganje, merjeno z deležem skupine 2 kreditnega tveganja (ki sicer sodi v donosne terjatve), zaradi pandemije precej povečalo. Pokritost z oslabitvami se je v prvem polletju 2021 zmanjševala hkrati z upadanjem deleža S2, upadala pa je tudi potem, ko je začel delež S2 v številnih dejavnostih naraščati. Izjema je gostinstvo, pri katerem se je pokritost z oslabitvami in rezervacijami v drugem polletju 2021 močno povečala. Proti koncu leta je opaziti porast tudi pri stanovanjskih in potrošniških posojilih, sočasno z večjim prerazporejanjem izpostavljenosti iz S1 v S2. Pokritost donosnih izpostavljenosti z oslabitvami in rezervacijami se v letu 2022 le malenkostno spreminja in aprila 2022 ostaja na nizkih 0,47%.

¹² Del zmanjšanja je posledica poplčila dolga večjega podjetja, ki je bil v statusu NPE, s strani novega lastnika.

Slika 2: Pokritost NPE z oslabitvami in rezervacijami ter zavarovanji za izbrane skupine komitentov

Slika 3: Pokritost NPE z oslabitvami in rezervacijami ter zavarovanji za potrošniška in stanovanjska posojila

Opomba: Na sliki levo je skupna pokritost z oslabitvami in rezervacijami ter zavarovanji pred septembrom 2018 prikazana brez prebivalstva, za katerega so podatki o zavarovanjih na voljo šele po tem datumu. Na obeh slikah je znesek zavarovanj pri posameznem poslu upoštevan le do višine neoslabljene vrednosti NPE. Porast pokritosti z oslabitvami in rezervacijami (in posledično skupne pokritosti z oslabitvami in rezervacijami ter zavarovanji) pri potrošniških posojilih za 5 odstotnih točk v juniju 2021 je posledica velikega porasta pokritosti pri eni banki.

Vir: Banka Slovenije.

V letu 2021 se je povečala tudi skupna pokritost NPE z oslabitvami in rezervacijami ter zavarovanji (decembra 2021 je znašala 89,6%). V sektorju NFD je skupna pokritost dosegla 91,0 %, v sektorju prebivalstva pa 89,7 % (Slika 2). Najvišja ostaja, kljub rahlemu znižanju v 2021, pri stanovanjskih posojilih, 95,3 %, pri potrošniških posojilih pa se je po večjem padcu v prvih mesecih leta do decembra dvignila na 84,9 %, oziroma medletno za 2,6 odstotne točke (Slika 3). Relativni pomen oslabitev je, zaradi večjega pomena prejetih zavarovanj pri odobravanju stanovanjskih posojil, bistveno manjši kot pri potrošniških posojilih. Konec aprila 2022 je skupna pokritost NPE z oslabitvami in rezervacijam ter zavarovanji znašala 90,2%.